

Enkele tips voor een liturgie voor een huisdienst¹

- **Welkom zuster, broeder, aan jou, u, jullie. Deze ‘dienst op papier’ is vanwege ‘corona’ een alternatief voor onze gewone gezamenlijke dienst op de zondagmorgen in de Vermaning.**
- **Overweeg deze huisdienst op het gewone tijdstip te houden op de zondagmorgen om 10:00 uur. Dat verbindt de eenheid: als we dezelfde teksten beleven wordt de afstand minder groot.**
- **Overweeg om van tevoren één (of twee) c.d.(‘s) met (religieuze) muziek te kiezen, één om mee te beginnen en één om aan het slot mee te eindigen.**
- **Zo kunt u ook een kaars met lucifers klaarzetten.**
- **Wanneer u met zijn tweeën bent, kunt u de liturgische, en de liedteksten (als een gedicht) om en om voorlezen. De liederen mag u uiteraard ook zingen. Of alles in stilte te overdenken.**
- **Overweeg bij wat voor onderdeel u zou willen staan, of blijven zitten.**
- **Na afloop is er de gebruikelijke collecte, voor de bestemming zie op de laatste bladzijde. Zo zorgen we voor een diaconale continuïteit.**
- **Op de laatste bladzijde vindt u mededelingen.**
- **En dan is er koffie.**

**U een goede dienst, vrede en alle goeds toewensend,
in verbondenheid
ds. Pieter Post, VDG Heerenveen en Tjalleberd
pbpost1958@gmail.com**

De gemeente komt in gedachte samen
Thema: handen wassen

- Muziek

¹ Deze orde van dienst is geïnspireerd door het doopsgezinde dienstboek *De gemeente komt samen* (1998).

- Ontsteken van een kaars
- Zingen of lezen lied 277 'Die voor ons het licht gemaakt hebt' | t. H. Oosterhuis/mel. T. Löwenthal

Die ons voor het licht ge - maakt hebt dat wij
le - ven: spreek licht, wees hier aan - we - zig
in uw naam Ik zal er zijn.

Liedboek Online

- Een moment van stille inkeer om in gedachten bij de broeders en de zusters te zijn
- Bemoediging, in verbondenheid met allen:

Ik zie naar de bergen:
vanwaar komt onze hulp?

Onze hulp komt van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft
De Heer zorgt ervoor dat jou niets overkomt
Hij beschermt je, hij slaapt niet.
Hij slaapt nooit, hij let goed op.
Hij beschermt zijn volk Israël altijd.

De Heer beschermt je.
Hij gaat met je mee,
bij hem ben je veilig.
Er overkomt je geen kwaad.
niet overdag en niet in de nacht.
De Heer zal je steeds beschermen,
het kwaad zal je niet raken.
De Heer beschermt je,
overal, waar je ook gaat,
je leven lang.
Psalm 121

- Laten we deze woorden in stilte in ons opnemen
- Zingen, of lezen van lied 277 'Die voor ons het licht gemaakt hebt' | t. H. Oosterhuis/mel. T. Löwenthal

Die ons voor het licht ge-maakt hebt dat wij
le - ven: spreek licht, wees hier aan - we - zig
in uw naam Ik zal er zijn.

Liedboek Online

- Beeldmeditatie: Neem een minuut of twee de tijd om deze afbeelding in stilte op je in te laten werken. Wat zie je en wat valt je op? Lees hierna het verhaal uit de Bijbel

Bron: internet

- Bijbellezing uit Leviticus 11:44a-45 (*Bijbel in Gewone Taal*, 2014)

Ik ben de Ene, jullie God. Jullie moeten goed leven. Jullie moeten heilig zijn, omdat ik heilig ben. [...] Ik ben de Ene, ik heb jullie bevrijd uit Egypte. Zo heb ik jullie laten zien dat ik jullie God ben. Jullie moeten heilig zijn, omdat ik heilig ben'.

- Uit de joodse Talmoed:

Toen onze meester Hillel zijn lessen met zijn leerlingen had beëindigd, vergezelde hij hen een eindje op weg. Zij vroegen hem: ‘Meester, waar gaat u heen?’ ‘Ik ga aan een religieuze plicht voldoen’, zei hij. ‘Wat voor een religieuze plicht is dat dan?’ ‘Ik ga baden in het badhuis’. ‘Is dat een religieuze plicht?’ Hij antwoordde, en zei: ‘Wanneer iemand wordt aangesteld om de beelden van de koning die in de theaters en op de pleinen staan, te schuren en te reinigen, daarvoor betaald wordt en zich zo verbonden voelt met de adelstand, hoeveel te meer zou ik dan, die geschapen is naar het beeld en de gelijkenis van de Ene God, zorgen voor mijn lichaam?’

—*Lev.R. xxxiv.3* | vert. P. Post *Everyman's Talmud 1995*

- Uitleg en bemoediging

Thuis moesten we voor het aan tafel gaan, altijd onze handen wassen. Op de boerderij werd er met de handen gewerkt, en die kwamen in aanraking met dieren, uitwerpselen, olie, benzine en vuile grond. Maar aan tafel aten we met bestek. Dus waarom de handen wassen? Je raakte niets aan dat een ander ziek kon maken. Ik moet bekennen dat dat handen wassen voor het aan tafel gaan, er in de loop van de jaren bij mij onbewust is uitgesleten. Maar nu we in de hele wereld zijn gebonden aan hygiënische maatregelen, blijkt het handen wassen een topprioriteit te zijn waar we ons aan moeten houden, misschien wel voor altijd om besmettingsgevaar tegen te gaan. Ik wil het vandaag over dat handen wassen met u hebben.

In de traditie van Jezus, het jodendom, speelt de reinheid een essentiële rol in het religieuze leven, dat ook over gezondheid gaat. De verhalen over melaatsheid, vloeïngen, zweren en pokken gaan praktisch alle over afstand houden, over hulpgeroep, genezingen en weer opgenomen worden in de gemeenschap. In de Bijbelse traditie is het belang van de tegenwoordige extra zorg voor de persoonlijke hygiëne, dan ook geen nieuws, maar eerder iets vanzelfsprekends.

Al in het boek Leviticus staan voorschriften voor de joodse eredienst en de tempeloffers waar de priesters en het volk zich nauwgezet aan dienden te houden. Ik zeg er meteen maar bij dat ik daar nauwelijks uit heb geprekeerd, omdat ik moeite had om de strikte regel- en wetgevingen met ons gemeentelven te verbinden. Joodse leraren begrijpen gelukkig wel dat moderne mensen dat ingewikkeld vinden, maar ze wijzen ons er tegelijkertijd op dat dit boek samen met de Tien Geboden, een grote invloed heeft gehad op het sociale en ethische denken van mensen over de hele wereld. En dat besef treft me. Want al die regels en geboden gaan eigenlijk maar over één ding en dat is: heb de naaste lief als jezelf; wat ook inhoudt dat we elkaar niet ziek maken, of positiever: dat wij elkaar gezond laten blijven. Het boek dat voornamelijk over de eredienst gaat, zegt daarmee dat de ware eredienst in de eerste plaats gaat om de eer van ons mensen. Wanneer wij samenkomen, doen we dat vanuit een opdracht van Godswege om elkaar op handen te dragen.

Eén van de oorzaken van ziek worden, was de gewoonte om met de vingers uit een grote schaal te eten. Iets waar je niet aan moet denken als de gasten niet eerst de handen hadden gewassen. In de Talmoed wemelt het dan ook van de spreuken die de urgentie van de hygiëne benadrukken. Wie zijn handen niet heeft geboend voordat hij het brood eet, eet onrein brood. Wie het wassen van de handen voordat hij gaat eten, veracht, zou moeten worden geëxcommuniceerd. En, niemand moet uit een beker drinken en die doorgeven aan een ander, want dat is gevaarlijk. Wellicht schrikken we wel van deze, dat het maar beter is je hand af te hakken dan erdoor besmet te raken. Maar deze gedachte is een indicatie van de ernst van besmettingen, die we niet genoeg kunnen benadrukken. De ongewaste hand maakt je blind, doof, of veroorzaakt poliepen, een regel die niet ver af staat van de huidige waarschuwing niet in je ogen te wrijven wegens het coronagevaar. Zie hier een verband met oude zienswijzen en huidige oproepen tot alertheid.

We moeten de nadruk op de Bijbelse reinheid, en het handen wassen in het bijzonder, eigenlijk zien als hét voorbehoedsmiddel van toen om ziekten tegen te gaan, als een manier om de naaste te dienen. Hoe zorgen we voor een gezonde gemeenschap en samenleving? Wat kan ik doen om de ander niet te besmetten? Vragen met een sociaal en ethisch belang, en van een ware eredienst. Rabbi Naftali van Rofschitz tekent hierbij aan, dat het teken van de ware liefde is het vergeten: wanneer de mens zichzelf vergeet, en alleen denkt aan wie hij liefheeft.

In Leviticus bevatten de reinheidsrituelen een spirituele kant. Alles wat je doet om rein te zijn, van handen wassen, tot baden als in de vertelling, is een antwoord op de Ene God: 'Jullie moeten goed leven. Jullie moeten heilig zijn, omdat ik heilig ben'. (Lev.11:44) We leren hieruit dat we de wereld en dus elkaar moeten zien vanuit Gods optiek, in de zin dat we volkomenheid nastreven, zoals de Ene God volkomen is. De priester in de Tempel overgoot zijn handen dan ook met water voordat hij de zegen over het brood uitsprak – een rite overigens die wij weglaten wanneer wij het avondmaal vieren. Later, toen de Tempel was verwoest, werd dat ingevoerd in de huisgezinnen, en wuste iedereen zijn handen voor de maaltijd. Niet omdat ze vies waren, maar uit het dankbare besef dat wij geschapen zijn door een godheid die met zijn geest over de oerwateren zweefde, en dat wij meer zijn dan het stoffelijke: wij zijn kinderen van de Heilige Gezegend zij Hij. Marcel Möring, joods schrijver, wast zijn handen nog altijd, ook al gelooft hij niet. 'Ik ben iemand die niet in God gelooft en wel elke ochtend de brooches [de zegen] over het handenwassen en het brood zegt; iemand die zich zo goed mogelijk aan de spijswetten houdt; iemand die zich eerder als een chassied [rechtvaardige] zou omschrijven, als dat al kon, dan als een liberaal jood'. Dat ritueel voert hij uit, omdat het sterk is, en diep inwerkt op het besef dat we geen vanzelfsprekendheid zijn.

In mijn inleiding vergat ik er nog bij te vermelden dat ik als jongste na het handen wassen nog een gebed moest uitspreken: 'Here Jezus, zegen deze spijze, amen'. Nog meer dan vroeger realiseer ik me de samenhang van het handen wassen en het bidden. Met mijn schone handen dien ik de naaste en houd ik hem gezond; heiligen we hem, zoals de Ene dat van ons vraagt. En verspreiden we zijn Woord, en niet een virus. (naar Hugo de Jonge, minister)

- Stilte/muziek
- Gebeden en het Onze Vader

De samenleving gaat langzaam weer open. Het maatschappelijke verkeer wordt al drukker. Velen zijn blij met versoepelingen. En wanneer gaan onze kerkdeuren weer open? Per 1 juli met de nodige voorzorgsmaatregelen? Ondertussen gaat de verpleging in de verpleeghuizen en de ziekenhuizen door. Dagen van spanning om herstel van velen die ziek zijn, al dan niet door het virus. Of die lijden aan depressies door het lange wachten op bezoek, of zonder werk thuis. Dagen ook van teruggaan naar het verleden, hoe het is geweest toen alles nog in harmonie was, iedereen bij elkaar, plannen makend, gezond en wel. Tijden die goed waren, maar voorbij zijn. Die zoeken naar nieuwe wegen en plaats maken voor een arm om ons heen. Laten wij bidden:

Gij zijt Eén en enig.
God.

Houd ons bijeen
onder de hoede van uw liefde
'dat wij niet uit elkaars genade vallen'

Maak geen heiligen van ons
die zich laten voorstaan op wie ze zijn
maar heilig ons wanneer wij onszelf vergeten
in het belang van de ander

Breng ons bij dat wat wij doen
ook zullen doen uit naam van U
die heilig bent
om uw schepping te bewaren
en alles wat daarin leeft –
weerloos, zwak en broos –
recht te blijven doen

want wij zijn uit uw hand
en ademen uw adem.

Pieter Post

stilte

Onze Vader die in de hemelen zijt
uw naam worde geheiligd,
uw koninkrijk kome
uw wil geschiede
gelijk in de hemel also ook op de aarde
geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden
gelijk ook vergeven onze schuldenaren.
en leid ons niet in verzoeking
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid – Amen

- Zingen of lezen, lied 754 'Liefde Gods die elk beminnen' | t.Ch. Wesley / mel. Wales – MORIAH

1 Lief - de Gods die elk be - min - nen
 he - mel - hoog te bo - ven gaat,
 kom in on - ze har - ten bin - nen
 met uw mil - de o - ver - daad.
 Je - zus, één en al ont - fer - ming,
 daal van - uit de ho - ge neer
 met uw heer - lij - ke be - scher - ming
 in ons be - vend hart, o Heer.

Liedboek Online

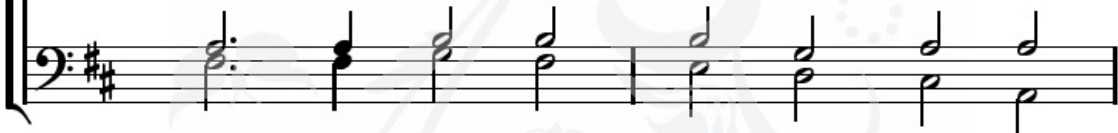
God almachtig boven mate,
 die zo nederig verscheen,
 keer opeens terug en laat ons
 nooit meer, nooit meer hier alleen.
 Laat ons in de kerk U prijzen
 met uw heiligen omhoog
 tot in 's hemels paradijzen
 wij U zien van oog tot oog.

Wat Gij eenmaal zijt begonnen
 o voltooi het: maak ons rein,
 tot de wereld is gewonnen
 en in U hersteld zal zijn,
 tot wij eeuwig bij U wonen,
 schrijdende van licht tot licht,
 leggend onze gouden kronen
 zingend voor uw aangezicht.

- Zegen, eventueel doven van de kaars met de woorden:

Jezus laat ons weten dat hij het licht der wereld is,

met zijn raad en troost en ze - gen.

Ga met God en Hij zal met je zijn.

- Zing

PH

Liedboek Online

Hear, wês mei ús op ús libbenspaad,
wol ús mei jo wjukken hoedzje,
stypje as de stoarmen woedzje.
Hear, wês mei ús op ús libbenspaad.

Ga met God en Hij zal met je zijn:
in zijn liefde je bewaren,
in de dood je leven sparen.
Ga met God en Hij zal met je zijn.

Ga met God en Hij zal met je zijn / tot wij weer elkaar ontmoeten,
in zijn naam elkaar begroeten. / Ga met God en Hij zal met je zijn.

- Muziek en collecte

Pastoraal

- Vrede en alle goeds voor u in de komende week

Mededelingen

- Deze dienst werd samengesteld door ds. Pieter Post uit Heerenveen. Volgende week zondag 17 mei kunt een dienst van ds. Tjitske Hiemstra uit Leeuwarden verwachten.
- Alle diensten en bijeenkomsten zijn opgeschort voor onbepaalde tijd. Onze gemeente volgt de landelijke richtlijnen aangaande de volksgezondheid.
- De voorgangers van het Groot Gemeentelijk Overleg (GGO) maken per toerbeurt huisdiensten die toegezonden worden naar alle secretariaten van gemeenten in Friesland en Groningen, en daarbuiten. De secretariaten zorgen voor verdere verspreiding. Gemeenten kunnen hiervan gebruik maken op een zondag waarop gewoonlijk een gastvoorganger zou zijn voorgegaan. Zo proberen wij met elkaar voor continuïteit te zorgen.
- Er zijn ook leden en vrienden die geen email hebben. Gelieve deze huisdienst bij hen te bezorgen, of af te spreken dat het wordt opgehaald.
- Uitvaarten mogen in beperkte kring worden gehouden. Wij zullen iedereen op de hoogte brengen wanneer er een sterfgeval is. U wordt dan uitgenodigd om thuis op het tijdstip van de uitvaart een kaars aan te steken en daarbij de naam van de overledene uit te spreken; stil te worden; lied 961 te lezen of te zingen (zie hieronder), en het Onze Vader te bidden.

Niemand leeft voor zichzelf
niemand sterft voor zichzelf.
Wij leven en sterven voor God onze Heer,
aan Hem behoren wij toe.

- Collectebestemming: deze is vandaag voor
- Vergeet elkaar niet: bel en mail elkaar, stuur een kaartje, en bid om genezing en gezondheid voor broeders en zusters, en voor vele anderen om ons heen en veraf, voor werkers in de zorg, de vele vrijwilligers, en voor de overheid. Bied waar het kan, je diensten aan voor hen die extra aandacht nodig hebben, bijvoorbeeld boodschappen halen.